

Oslo, 13.06.2022

Referat fra møte i Rådet 13. juni 2022 (2022/4)

Sted: Møterom Arbeid, SSB
Møtetid: Mandag 13.6.22 kl. 11-16

Til stede:

Fra rådet:

Birger Vikøren
Claire Armstrong
Grete Brochmann
Marta Ebbing
Jørgen Elmeskov
Astrid Undheim
Helge Veum

Fra administrasjonen:

Geir Axelsen, administrerende direktør
Bjørnar Gundersen, administrasjonsdirektør
Herborg Bryn, kommunikasjonsdirektør
Richard Ragnarsøn, internasjonalt sekretariat
Marit Hoel, referent (fagsiden)
Wenche L D Friestad, (referent)

Øvrige deltakere:

Roger Jensen, Arvid Lysø og Ann-Kristin Brændvang
(sak 2022/4/2)
Christian Thindberg (sak 2022/4/3)
Vidar Lund (sak 2022/4/4)
Linda Nøstbakken (sak 2022/4/6)
Trine Westvold (sak 2022/4/7)
Morten Skoglund (sak 2022/4/8)
Aina Silnes (sak 2022/4/9)

Saker

Til vurdering

Sak 2022/4/1	Godkjennelse av innkalling
Sak 2022/4/2	Prinsippdiskusjon om datainnsamling – herunder hvordan teknologien kan utnyttes for å redusere oppgavebyrde
Sak 2022/4/3	Status arbeid med utvikling
Sak 2022/4/4	Forbedringstiltak etter Peer review
Sak 2022/4/5	Utkast til nasjonalt statistikkprogram fra 2024

Til orientering:

Sak 2022/4/6	Orientering om forskningsvirksomheten
Sak 2022/4/7	Bruk av opplysningsplikt første halvår 2022
Sak 2022/4/8	SSBs arbeid med informasjonssikkerhet
Sak 2022/4/9	1. tertialrapport 2022 m/overordnede risikovurderinger

Aktuelle saker – Orientering fra administrerende direktør:

- Europeisk statistikksamarbeid
- Fagdag

Eventuelt

Form og innhold i rådets referater

Rådets behandling

Rådets leder ønsket velkommen til rådsmøtet.

Sak 2022/4/1 **Godkjenning av innkalling**
Dokument *Innkalling_møte i Rådet_13-06-2022*

Det var ingen merknader til utsendt innkalling med sakliste. Saklisten ble godkjent.

Saker til vurdering:

Sak 2022/4/2 **Prinsippdiskusjon om datainnsamling – herunder hvordan teknologien kan utnyttes for å redusere oppgavebyrde**
Dokument *Sak2022-4-2_Notat_Veien videre for utnyttelse av stordatakilder-endelig (002)*

Rådet ba i møtet 20. januar 2022 om en prinsippdiskusjon om datainnsamling, blant annet om hvordan teknologien kan utnyttes for å redusere oppgavebyrde og redusere personvernkonsekvensene.

Roger Jensen fra avdeling for metodeutvikling og datainnsamling presenterte saken. Han sa at den omhandler stordata, som i denne sammenheng er alle data som finnes hos ulike aktører og som ikke har oppstått direkte til formålet offisiell statistikk, men som kan bearbeides og gjenbrukes til slike formål. SSB planlegger å organisere videre arbeid med utnyttelse av stordatakilder langs to spor. For å oppnå rask gevinstrealisering, synes det mest effektivt å forsere innhenting av stordata om virksomheter og foretak til bruk i økonomisk statistikk. Det vil bli etablert et innhentingsprogram for dette. Det andre sporet gjelder utvikling av en systemløsning for kostminimering for datasubjektene gjennom nye metoder for å beskytte personvern/identifikasjon og støtte kvalitetssikring. Det er spesielt relevant for person- og husholdningsstatistikk. Det er utarbeidet et teoretisk konsept som løsningen vil bygge på.

Administrerende direktør ba om rådets vurdering av SSBs videre planer for utnyttelse av stordata.

Rådet hadde følgende synspunkter:

- Det er bra for samfunnet å få opp diskusjoner om SSBs innsamling og bruk av stordata. Publikum blir mer oppmerksom på hva slags data som samles inn og hvilke statistikker som lages. Det må begrunnes hvorfor SSB trenger å lage statistikkene. Det er fint hvis arbeidet med bruk av stordata forankres i statistikkprogrammet eller i tildelingsbrev fra Finansdepartementet.
- Det er krevende å gjøre forholdsmessighetsvurderinger av bruk av ulike data, blant annet fordi det er vanskelig å være helt konkret på nytteverdi. SSB kan være enda tydeligere på hvilke samfunnskritiske oppgaver som krever slike detaljerte data, for eksempel på bærekraftsområdet. Det er lurt å satse på data som kan bidra til økonomisk statistikk og som ikke trenger omfattende kobling. Tilgang på stordata som kan brukes til å lage statistikk raskt i en krisesituasjon, kan være et tilleggsmoment. Vurderinger må ta hensyn til at det kan være krevende for dataeiere å tilgjengeliggjøre data.

- Det må avklares hvordan stordata kan høstes minst mulig inngripende for dem dataene gjelder. Det kan bli nødvendig å gi avkall på noen koblingsmuligheter. Parallelle prosesser i SSB og på EU-nivå kan bidra til gode løsninger.
- Informasjonssikkerhet må vurderes grundig og ivaretas løpende.
- Private aktører som eier stordata bruker dem selv for sine egne interesser, herunder salg av data. Det er viktig å drøfte åpent hvem som lager samfunnskritisk statistikk om befolkningen. SSB må være bevisst på hvordan disse temaene kommuniseres til allmennheten og beslutningstakerne.

SSB informerte om at noen av SSBs vedtak overfor dagligvarekjedene om opplysningsplikt for kvitteringsdata, er påklagd. SSB sa at datainnsamlingen er stanset i påvente av klagebehandlingen. Datatilsynet har bedt om nærmere redegjørelse for personvern vurderingene som er gjort i forbindelse med beslutningen om å pålegge rapporteringsplikt for kvitteringsdata. SSB har sendt svarbrev til Datatilsynet.

SSB arbeider for å oppfylle formålet i statistikkloven fra 2019 og utnytte mulighetene som loven gir, samtidig som grensene mot andre lover avklares. SSB vil legge grunnlag for balansert datainnhenting og god statistikkproduksjon i framtida. SSB er faglig uavhengig og skal lage statistikk for hele samfunnet, ikke bare for offentlige myndigheter. SSB trenger mer data for å kunne utvikle gode løsninger for dataminimering. Derfor ønsker SSB en toårsperiode med fullskala-datainnsamling for å kunne teste og evaluere behov for hyppighet, omfang og detaljgrad. Det er bare dataminimerte data som er brukt i statistikk som kan deles med forskere.

Oppsummering: Rådet poengterte at det er viktig med god dialog med berørte parter for å finne den rette innretningen på arbeidet og skape forståelse for SSBs databehov. Rådet ser fram til å følge saken videre.

Sak 2022/4/3

Dokument

Status arbeid med utvikling

Sak2022-4-3_Notat_Utviklingsarbeid

Christian Thindberg fra avdeling for IT og Bjørnar Gundersen fra avdeling for administrasjon orienterte om status for pågående utviklingsarbeid i SSB. De la særlig vekt på at rekruttering av relevant kompetanse har blitt mer utfordrende, og at sikkerhetsutfordringene har økt. Basisfunksjonaliteten i den skybaserte dataplattformen (Dapla) er på plass, men det er mye arbeid som gjenstår. Fellesfunksjonalitet rundt grunnregistrene planlegges, og statistikkseksjonene arbeider med planer for flytting av statistikker til Dapla. SSB har opprettet et forum, utviklingsmøtet, som skal utarbeide veikart, beslutte utviklingsinitiativ og være pådriver for utviklingsarbeidet. Organisasjonen skal ivareta både utviklingsprosessene og daglig drift. SSB etablerer autonome team slik at koding skjer lokalt. Det er utfordringer med ressurser for å støtte teamene. SSB arbeider med organisasjonsutvikling for å sikre kompetanse og rekruttering. Det utvikles verktøy for karriereutvikling og arbeides med ulike tiltak for å møte økt konkurranse om kompetanse.

Administrerende direktør ba om rådets vurdering av innretning og framdrift for utviklingsarbeidet.

Rådet hadde følgende synspunkter:

- Målsettingene for utviklingsarbeidet kan gjøres mer konkrete. Det er viktig med bred forankring, og at avdelingene samhandler i arbeidet. En mer desentral modell for

utviklingsarbeidet bør kombineres med sikring av sterke fagmiljøer, samt nødvendig koordinering og kunnskapsdeling på tvers. Det er behov for sterk integrasjon mellom statistikkfag og IT, og det bør ikke bli for stort sprik mellom løsningene. Arbeidet bør også trekke inn forskning og metodemiljøet.

- Utviklingsarbeidet må sees i sammenheng med langtidsplanen, strategien og arbeidet med å følge opp peer review.
- Det er viktig å utnytte forklarbar kunstig intelligens når man skal skape kunnskap for beslutninger i samfunnet. Det gir også nye kompetansebehov i framtida. Rådet ville vite hva kunstig intelligens vil bety for SSBs statistikkproduksjon og forskning framover.
- SSB bør vurdere hvor det er lettest å rekruttere til ulike stillinger. En mulighet kan være å bruke fjernarbeidsplasser i kunnskapsklynger sammen med andre etater.

SSB informerte om pågående arbeid med å få opp en grov plan for å tydeliggjøre ambisjonene. Den skal drøftes i et seminar med direktørene i august. Veikart for å flytte statistikker til Dapla ble diskutert på direktørmøte i februar. Hver statistikkavdeling la fram en forpliktende plan. Den skal holdes oppdatert og følges opp. Utfordringsbildet er noe ulikt fordelt i SSB, og det vil være noen utfordringer uansett hvilken utviklingsmodell som brukes. Koding vil være del av kjernekompetansen til statistikkmedarbeidere framover. Utviklingsarbeidet skal fremme gjenbruk av kode. Kunstig intelligens brukes blant annet til validitetskontroll og klassifisering.

Oppsummering: Rådet støttet retningen på utviklingsarbeidet og uttrykte at SSB ser ut til å ha en god tilnærming tilpasset budsjettssituasjonen. Rådet ønsker en nærmere orientering om Dapla ved anledning.

Sak 2022/4/4

Forbedringstiltak etter Peer review

Dokument

Sak2022-4-4_Notat_peer_review_forbedringstiltak_v1.01

Dokument

Sak2022-4-4_Vedlegg1_PR_report_Norway_for_SSB

Dokument

Sak2022-4-4_Vedlegg2_Utkast_til_forbedringstiltak_for_SSB

Richard Ragnarsøn fra internasjonalt sekretariat orienterte om at den endelige rapporten har blitt forsinket i Eurostat. Den er klar på det nærmeste nå. Når rapporten er publisert, har SSB og de fire andre nasjonale statistikkmyndighetene som er med i denne runden åtte ukers frist til å lage forbedringstiltak. Rådet var forelagt første versjon av utkast til forbedringstiltak for SSB. Forutsetningene for enkelte av tiltakene er ikke avklart, og den endelige utformingen vil til dels avhenge av andre prosesser som pågår i SSB.

Administrerende direktør ba om rådets synspunkter på utkastet til forbedringstiltak for SSB.

Rådet hadde følgende synspunkter:

- Anbefalingene i peer review samsvarer godt med temaer som SSB tidligere har drøftet med rådet. Oppfølgingen av disse anbefalingene må sees i sammenheng med det utviklingsarbeidet som allerede er planlagt.
- SSB bør vurdere om oppfølgingen av peer review kan brukes til å sette press på utvalgte forbedringsoppgaver, også gjennom fristene som settes for tiltakene.
- Forbedringstiltakene kan si noe om interne læringsmuligheter.
- Peer review-rapporten gir innsikt til en helhetlig utviklingsplan for SSB.

SSB sa at alle anbefalingene fra peer review-teamet må svares ut, og at Finansdepartementet vil følge opp SSBs tiltaksplan. Rapporten gir støtte til å at SSB skal fylle statistikkloven med

innhold og ta tak i visse utfordringer. Det gjelder blant annet videre utvikling av kvalitetssystem for offisiell statistikk, felles formidling av offisiell statistikk og Dapla.

Oppsummering: Rådet påpekte at rapporten fra peer review viser at SSB er en velfungerende institusjon. Rådet anbefalte SSB å vurdere om oppfølgingen av peer review kan brukes til å sette press på prioriterte forbedringsoppgaver.

Sak 2022/4/5 Utkast til nasjonalt statistikkprogram fra 2024

Dokument Sak2022-4-5_Notat_Utkast til nasjonalt statistikkprogram fra 2024

Dokument Sak2022-4-5_Vedlegg_Arbeidsdokument for statistikkprogram fra 2024

SSB skal levere forslag til statistikkprogram som skal gjelde fra 2024, til Finansdepartementet innen 1. november 2022. Forslaget er under utarbeidelse, i dialog med Utvalget for offisiell statistikk og enkelte andre myndigheter.

Marit Hoel fra internasjonalt sekretariat orienterte om status for arbeidet og presenterte noen utviklingsforslag som vurderes.

Administrerende direktør ba om rådets vurdering av utviklingsforslagene i arbeidsdokumentet til statistikkprogram for neste periode.

Rådet hadde følgende synspunkter:

- SSB bør gjøre en «top-down» vurdering av endringer i statistikkprogrammet, identifisere noen temaer og prioritere utviklingsoppgaver på disse områdene. Noen mulige temaer kan være regional balanse, nytt arbeidsliv, globalisering, digitalisering, klima og behov for hurtigere statistikk og indikatorer.
- Statistikk kan også videreutvikles gjennom forbedret formidling, blant annet om forutsetninger for statistikken og usikkerhet ved resultatene.
- Statistikkprogrammet er viktig for å øke bevisstheten på sammenhenger mellom fagmiljøer og tilgjengeliggjøring av data.
- Nye statistikker kan innebære involvering av nye statistikkprodusenter. SSB bør i så fall også vurdere konsekvensene for arbeidet i Utvalget for offisiell statistikk og for arbeidet med kvalitetssikring av offisiell statistikk.

SSB svarte at det vil bli vurdert om noen prioriteringer skal spisses, men det er også viktig å lytte til innspill fra alle medlemmene i utvalget. Det er SSB som fremmer forslaget overfor Finansdepartementet.

Oppsummering: Rådet anbefalte at nye satsinger kobles på viktige utviklingstrekk i samfunnet.

Saker til orientering:

Sak 2022/4/6

Orientering om forskningsvirksomheten

Dokument

Sak2022-4-6_Notat_Orientering om forskningsvirksomheten

Dokument

Sak2022-4-6_Vedlegg1_Årsrapport 2021 v1 til Rådet

Dokument

Sak2022-4-6_Vedlegg2_NOT2021-22

Dokument

Sak2022-4-6_Vedlegg3_NOT2021-37

Dokument

Sak2022-4-6_Vedlegg4_NOT2021-31

Linda Nøstbakken fra forskningsavdelingen orienterte om utkast til årsrapport om forskningsvirksomheten i 2021 og om forskningsavdelingens organisering. Det er fire forskningsgrupper. Avdelingen blir gradvis mindre og har nå rundt 66 årsverk. Det er stabile oppdragsinntekter, men andelen fra Forskningsrådet faller fordi det er større kamp om disse midlene. SSB vil bli påvirket av de økonomiske problemene i Forskningsrådet, men håper det ikke blir for mye. Forskningsavdelingen opprettholder produksjonen av publikasjonspoeng. Det er en målsetning at alle forskerne skal publisere forskning jevnlig. Dette innebærer at alle må sikres et visst rom for å forske og skrive med sikte på akademisk publisering. Nytt i årets årsrapport er at avdelingen har presentert tre såkalte «impact cases», som beskriver virkninger som forskningen i SSB har hatt på politikk og samfunn. Det har blitt godt mottatt.

Nøstbakken orienterte kort om ulikhetsdebatten som har gått i media. Forskningsavdelingen følger SSBs medieretningslinjer og er opptatt av at tilliten til SSBs statistikker skal bevares. Det er en viktig del av SSBs forskningsoppdrag å ta del i den offentlige debatten. Rapportene blir kvalitetssikret. Deler av forskningen i den aktuelle rapporten er publisert i topp internasjonale tidsskrifter. Arbeidsmiljømålinger som er gjort de siste to årene viser at arbeidsmiljøet i forskningsavdelingen nå er godt.

Rådet hadde følgende kommentarer og spørsmål:

- Det ble spurt om bakgrunnen for nedgangen i antall ansatte og om ambisjonsnivået for artikkelproduksjonen.
- Rådet ville gjerne se mer kvantitative mål på samvirket mellom forskningsavdelingen og statistikkavdelingene.
- Det ble stilt spørsmål om forskningsavdelingens utviklingsambisjoner framover og koblingen til annet utviklingsarbeid i SSB. Rådet vil gjerne se mer spor i SSBs utviklingsplan av at ulike fagmiljøer arbeider sammen.
- Rådet ønsket informasjon om status for bruken av bistillinger.
- Rådet understreket viktigheten av det utad er et klart skille mellom SSBs statistikkproduksjon og SSBs forskningsvirksomhet.

SSB svarte at avdelingen har blitt redusert fordi forskningsavdelingen de siste 10 år har blitt tildelt mindre ressurser, i hovedsak samtidig som SSBs totale budsjett har blitt noe redusert. De siste årene har ikke fordelingen av budsjettmidler til forskningsavdelingen blitt redusert.

Målet er at minst 85 prosent av forskerne skal ha minst én internasjonal tidsskriftpublikasjon per tre år. Det målet skal være mulig å realisere for alle, uavhengig av hvilke oppgaver man har. Resultatmålet knyttet til publikasjonspoeng per forskerårsverk må ses i sammenheng med at avdelingens forskere publiserer mange arbeider i topp internasjonale tidsskrifter. Lønnspolitikken belønner også andre oppgaver enn publisering. Det er vanskelig å finne kvantifiserbare mål for bidrag til statistikkproduksjonen. SSB bekreftet at det er ulike typer samarbeid på mange områder. Et utviklingsområde er å rekruttere godt og styrke forskningsmetodekompetansen.

SSB bruker ikke bistillinger som samarbeidsform i nye forskningsprosjekter. Prosjekter med midler fra Forskningsrådet søker om tilgang til data og betaler for dette på samme måte som andre institutter. Nye bistillinger gjelder de som SSB vil knytte til seg for å løfte kvaliteten på den forskningen som SSB skal gjøre. Et eksempel på bruk av felles teknologisk plattform er utvikling av LOTTE-modellen som utredes gjort på Dapla. Det samme vil være aktuelt for andre modeller.

Sak 2022/4/7

Dokument

Bruk av opplysningsplikt første halvår 2022

Sak2022-4-7_Notat_Bruk av opplysningsplikt første halvår 2022

Trine Westvold fra avdeling for administrasjon orienterte om at SSB så langt i år har fattet tre nye beslutninger om bruk av opplysningsplikt. Det gjelder blant annet transaksjonsdata fra Nets og kvitteringsdata fra dagligvarekjedene. Som nevnt i sak 2 er noen vedtak påklaget. SSB ønsker mer dialog med Datatilsynet og se på hvilken betydning vurderingen der har for behandlingen av klagen.

Sak 2022/4/8

Dokument

SSBs arbeid med informasjonssikkerhet

Sak2022-4-8_Notat_SSBs arbeid med sikkerhet

Bjørnar Gundersen orienterte om status for informasjonssikkerhetsarbeidet. Det er i satti i gang noen tiltak etter Nasjonal sikkerhetsmyndighets inntrengingstest. Computas har gjort en ny risiko- og sikkerhetsanalyse for sky-løsningene. Resultatet legges inn i det nye informasjonssikkerhetssystemet (ISMS). SSB vurderer også hva som gjøres som følge av Schrems II-dommen. Tilstandsvurdering av informasjonssikkerheten skal leveres til Finansdepartementet 1. september.

Morten Skoglund fra avdeling for administrasjon presenterte ISMS som foreligger i en første versjon. Systemet forventes fullt på plass i første halvår 2023.

Sak 2022/4/9

Dokument

Dokument

Dokument

Dokument

1. tertialrapport 2022 m/overordnede risikovurderinger

Sak2022-4-9_Notat_Oversendelsesbrev_Tertialrapport

Sak2022-4-9_Vedlegg1_Første tertialrapport 2022

Sak2022-4-9_Vedlegg2_Prognose årsresultat fro resultatindikatorer

Sak2022-4-9_Vedlegg3_Overordnet risikovurdering 2022 – rapport til FIN

Bjørnar Gundersen orienterte om første tertialrapport for 2022 der det framgår at SSB leverer i tråd med forventningene fra Finansdepartementet. Rapporten inneholder overordnede risikovurderinger. Risikoen for ikke å klare å sikre kompetanse er vurdert opp et nivå. Risikoen ved informasjonssikkerhet og skyløsninger vurderes også høyere, selv etter at tiltak er gjennomført. Risikoen for ikke å implementere Dapla raskt nok er også blant områdene med høyest risiko.

Rådet spurte hvordan det går med saksbehandlingstida for tilgjengeliggjøring av data til forskning. Rådet ba om informasjon om nedgangen i brukere på ssb.no og i antall kvalifiserte søkere til ledige stillinger.

SSB svarte at saksbehandlingstida for deling av data går ned. Det kan være flere grunner til nedgangen i bruken av ssb.no, og det er for tidlig å si om det er en underliggende trend. SSB arbeider med å forbedre ytelsen på nettsidene, optimalisere for søkemotorer og rydde i saker. Ukentlig mediaoversikt viser at tekst fra ssb.no fortsatt blir mye gjengitt, og medarbeidere blir intervjuet. SSB oppfatter at også andre institusjoner får færre søkere. Det er spesielt vanskelig å rekruttere IT-utviklere og til andre stillinger hvor det kreves erfaring.

Aktuelle saker – orientering fra administrerende direktør:

Europeisk statistiksamarbeid

I Eurostat diskuteres det hvordan man kan styrke den europeiske statistikkloven for å sikre tilgang til privateide data, jf. paragrafen om opplysningsplikt i den norske statistikkloven. Den norske loven ligger langt framme sammenliknet med de fleste europeiske land, og europeiske kollegaer er interessert i norske erfaringer. SSB vil dele relevante dokumenter med rådet. [Hvis dokumentene fra ESSC-workshop i mai kan deles. Vi sjekker med Eurostat-sekretariatet].

Fagdag

Rådet inviteres til SSBs fagdag 6. september på Oslo kongressenter, inkludert sosialt arrangement på Vippa etterpå. Alle ansatte er samlet en hel dag for å skape fellesskap og bidra til godt arbeidsmiljø. Informasjon om programmet kommer seinere.

Eventuelt

Form og innhold i rådets referater

Rådets leder tok opp spørsmålet om det er behov for å ta spesielle hensyn i omtalen av saker som SSB ikke har ferdigbehandlet og offentliggjort ennå. Rådet konkluderte med at referatene skrives som før, men at det er særskilt oppmerksomhet om forhold som ennå ikke er offentlige.

Oslo, 13. juni 2022

Birger Vikøren
rådets leder (sign.)

Jørgen Elmeskov
(sign.)

Claire Armstrong
(sign.)

Grete Brochmann
(sign.)

Marta Ebbing
(sign.)

Astrid Undheim
(sign.)

Helge Veum
(sign.)